

A X. MAGYAR ŐSKUTATÁSI FÓRUM – MISKOLC

Ismerteti Somplákné Karaffa Katalin

Éppen tíz éve annak, hogy az 1989-ben alapított Miskolci Bölcsész Egyesület Nagy Lajos Király Magánegyeteme – az országban elsőként – fórumot, nyilvános teret biztosított a magyar eredet illetve őstörténet, valamint a hamisítatlan magyar történelem elkötelezett kutatói, tudósai – régészek, történészek, bölcselek, nyelvészek hittudósok és a méltatlanul lefokozott ősi tudományok művelői – számára. Akik olyan etalonokat, hiteles példamutatókat követhetnek, mint Magyar Adorján, Varga Zsigmond, Torma Zsófia, Padányi Viktor, Bobula Ida és Badiny Jós Ferenc... Olyan tudósok, kutatók és TANÍTÓK számára, akik bebizonyítják, kimondják, megírják végre az igazságot, mármint, hogy nem mi jöttünk Európába, hanem Európa lett általunk... hogy a MAGYAR az egyetlen őshonos emberfaj Európában, amely faj azonos a Közel-Keleten, a Tigris és az Eufrátesz vidékein, a Kaukázus északi területein, Közép-Amerikában (Ecuadorban, a kolumbiai határ közelében, Peru bizonyos részein), Afrikában (Namiábiában), Ázsiának bizonyos területein élt emberfajjal. E fajok azonossága a felsorolt területeken közismert ősi népneveinkkel, mint a szabir, káld, szkíta, pártus, hun, avar, mada, mata, daha, géta, méd, szaka, maya, jazig, filiszteus, arám, hurri, siculus... és sorolhatnám, mind azt bizonyítja, perdöntően, hogy ugyanaz a magas kultúrát teremtő gyökérfaj úgy mozgott a Kárpát-medencétől a Kaspi-Aral térségen át a Közel-Kelet térségéig egyesített területein, mint egy hatalmas hazában, s mindig úgy, ahogy azt az „idők” megkívánták.

Nagy szükség van arra, hogy hazai tudósaink, történészeink feltárják, megírják végre történelmünk „hiányait” és szemétdombra dobják a hamisításokat. Mert ősműveltségünket a 80-as évekig jószerével csak jó szándékú idegen szakemberek és önkéntes, de kényszerű száműzetésben élt magyar tudósok bizonyították.

Hatalmasat késlekedtünk, s ennek súlyos következményei lettek. A nyugati népek közvéleményét „mások” és persze a hamisítások és ferdíté-

tések alakították. A magyarságról kialakult kép nyugaton általánosan negatív. A „mások” rágalomhadjárata egész Európát elöntötte. Ezért olyan fontos az igazság feltárása a világ számára, és a fiatalokat alapvetően meghatározó történelemkönyvek megírása, az eredmények fórumokon történő megismertetése.

Jólesik leírnom, hogy az eltelt tíz év alatt olyan kiemelkedő előadókat hallgathattunk a fórumokon, mint (és most betűrendben, a teljesség igénye nélkül!) Badiny Jós Ferenc, Bakay Kornél, Berényi László, Dudás Rudolf, Falvay Károly, Farkasinszky Tibor, Gyárfás Ágnes, Győriné Luca Ágnes, Hajnal Gyöngyi, Horkovics Kovács János (Németország), Joó Dénes, Kiss Dénes, Lange Irén (Németország), Marác László (Hollandia), Marton Veronika, Molnár V. József, Pap Gábor, Práczki István, Radics Géza, (USA), Rostás László, Siklósi András, Sipos Erzsébet, Gróf Spanyol Zoltán (Németország), Szelestey László, Szimon Miklós, Takács Imre, Takács Pál, Tomory Zsuzsa (USA), Varga Tibor, Végvári József, Záhonyi András.

Az eltelt tíz év alatt a fórum népszerűsége mit se csökkent. Ugyanúgy „teltház” fogadja az előadókat, mint az első időkben. Ámbár a hallgatóság fele mindig cserélődik. Van egy törzslétszám, akik minden fórumon jelen vannak. Vannak, akik csak egy-egy előadó miatt, vannak akik egy-egy téma kedvéért jönnek el. A külföldi magyarok lehetőleg úgy időzítették a hazajövetelüket Svájcból, Németországból, Ausztriából vagy az USA-ból, hogy a fórumon is jelen lehessenek.

Az eltelt tíz év a saját értékelésem alapján kitűnő osztályzatot kapott. A legteljesebb elismerés és tisztelet illeti azokat, akik az elmúlt tíz év során példamutatót alkottak, gondolati kapaszkodókat nyújtottak. Akik azért dolgoztak, munkálkodtak, hogy a felnövekvő nemzedéket megnyerjék a magyarság ügyének. Mindazonáltal nem hallgatom el, hogy akadtak olyan előadók is, akikről ugyanazt az előadást többször is hallottuk. De hát, mint mondtam, a hallgatóság változó felének bizonyára

új volt. Meg aztán „isméltés a tudás anyja”. Olyan előadók is akadtak, akik – úgy tűnt – nem voltak tisztába azzal, hogy mekkora a felelőssége annak, aki előadói emelvényre áll. „Kinek a közönségesen, a mindennapin felülemelkedni erő nem jutott, az kitetsző helyre ne álljon” – mondotta, volt Kölcsey. A példaadás, a tanítás hiányosságai némiképp elnézővé tettek, ha mögötte megéreztem a hazaszeretetet, a tenniakarást. Ám azokkal korántsem tudtam, tudok elnéző lenni, akiket csak önző célok, negatív erők mozgatnak, mint kitűnni akarás, népszerűség utáni vágy, felülkerekedési vágy.

Az ideji jubileumi fórum augusztus 8-a és 12-e között zajlott. A műsoros megnyitót követően – ahol Hampó József „A tulipán népe” című szerzeményét a Miskolci Palota Fúvósötös előadásában hallgathattuk – Kobold Tamás köszöntötte a résztvevőket.

Személyes megítélésem szerint az első nap előadói (Czeglédi Katalin Kállay Géza, Lánszky Imre, Takács Pál, Záhonyi András, Siklósi András) közül Lánszky Imre vitte el a pálmát, aki rendkívül érdekfeszítő és kiválóan szemléltetett előadást tartott a Pilisben megtalált Óbudavárról és fejedelmi sírokról. Természetesen semmit nem rontva Takács Pál: A tulipán misztériuma, Záhonyi András: Az ősi titok nyomában, vagy Siklósi András esti előadásán, amely az ideális társadalom történeti, gazdasági, szociális, kulturális és vallási vonatkozásait tárgyalta. Kállay Géza sajnálatosan nem arról beszélt, amit az előadásának címében kínált.

A második napon is jobbnál jobb előadások hangzottak el. Például Radics Gézától, aki a nyugati térképek tükrében beszélt az etruszokokról – Árpád népéig. Az őstörténeti fórumok doajénje, Falvay Károly, ősvallásunk Kárpát-medencei emlékeiről és a magyar istenanyákról szöveg. A mindig nagyhatású Molnár V. József ezúttal a tűz fontosságáról és tiszteletéről beszélt – népünk életében. Kovács Sándor a Hunor szófejtését értelmezte a Pass-Kovács törvény alapján. Marton Veronika a napkeleti pecsételőket és pecséthengereket vetette össze a somogyi rovásos tanulótáblával. Sajnos az idő rövidsége miatt nem került sor a híres somogyi mágus – vagy táltoskövek újraértelmezésére. Érdekes és szép előadást tartott Hajdú Katalin a jászokokról és filiszteusokról. Késő délután Pataki Tamás a kereszt jelentését elemezte

az őskultúráktól kezdődően egészen a feszületig. Takács Imre előadásával zárult a második nap. Előadásának ezt a címet adta: Az Ég és a Föld szüzi násza, avagy miért kell a sárkánynak szüzet adni?

A harmadik nap, mint mindig a tíz év során, a kirándulásé volt. Az út ezúttal is Gömör Vármegyébe vezetett, azokhoz az Árpád-kori templomokhoz, amelyeket a korábbi utakon nem sikerült megtekinteni. (Hizsnó, Gömörháza, Síp stb.)

A negyedik nap első előadója, Németh Zsolt, ősvallásunk és a Magyar Szent Korona összefüggéseit taglalta. Péterfai János előadásának címe: A vezér élete, halála és feltámadása. Rostás László: VÉR-TES-VÉR című előadásában a pálosokról és kolostoraikról beszélt. Nagy Sándor hangzatos és sokatmondó címet választott az előadásának. Íme: A környezetvédelem etikai kérdései a korai keresztény hitelvek alapján. E sorok írója arról filozofált, miért nem érvényesülhetett Jézusnak SZER-ETET parancsa és szeretet-vallása? Valamint a lélek fejlődéséről, a hitről, a lelki kapaszkodók elhiteltelenedéséről és a Föld újabb fejlődési szakaszáról. Zsombori Sándor a megjelent könyve alapján szöveg az Árpád-házi királyaink pénzein látható ősi jelképekről – gazdagon szemléltetve mondandóját. Pitlu János a nyelveket egyetlen ősnyelvre, az emberi fajt egyetlen közös ősré vezette vissza elméletében.

Az utolsó nap Hervay Tamás készülő disszertációjából hallhattunk részleteket – jelesül a sárkányokról. Igazából ezt a napot két előadó „uralta”: Farkasinszky Tibor és Gyárfás Ágnes. Farkasinszky Tibor nagyműveltségű III. Béla királyunknak a pénzérmein keresztüli rejtett közzései mutatata be. Gyárfás Ágnes az Európában óriási hírveréssel több millió példányszámban kiadott Daniel Brown: A Da Vinci-kód című elmeszüleményéről szöveg – kitűnően vezetve végig, hogyan lehet bizonyos „valóságmag”-ra építve „megvezetni” emberek millióit, hogyan lehet milliók agyába beültetni a zsidónak hazudott Jézus és Magdalai Mária „vérvonalával” azt, hogy Európa a zsidók öröksége.

Igen vártuk Bakay Kornél, Sipos Erzsébet és Benedekfy Ágnes előadását. Betegségük miatt azonban ezek elmaradtak.

Záhonyi András

TÁBORRÓL TÁBORRA ERDÉLYBEN

Volna mit tanulni román szomszédainktól! – gondoltam magamban, amikor a brassói hegytetőn a kivilágított, két embernyi magasságú BRAȘOV feliratot olvastam, illetve a még épülő aradi ortodox Szentháromság-templom istentiszteletéről kiszűrődő, több száz ember együttrezgését kifejező tiszta énekehangot hallgattam.

Ahol a néptáncsoportok fesztiváljain ezrek tapsolnak, a nemzetállamot követendő példának tartják, s a határon túl élő románoknak minden gond nélkül biztosítják az állampolgárságot, minden ember büszkén gondol hazájára, múltjára, nyelvére, ott nem kell félni a hagyományok kihalásától. Közös nyelvünk, a néptánc és a népzene sokat segíthet nekünk, magyaroknak is ennek az „egészséges életszemléletnek” a megvalósításában. Ilyen lépést jelentett pl. az idén először megrendezett **Szenterzsébeti** Cigányfesztivál és Tábor, ahová inkább a csoportok és a szakemberek látogattak el. Most következnek öt beszámoló olyan magyar néptánc-táborokból, ahol önérzetes, saját hagyományait-értékeit büszkén vállaló, őrző táncosok-zenészek segítségével egy-egy hétre megvalósul a csoda: a hagyományok örömteli felidézése, átélése.

Gyimesközéplok

A **gyimesi** táborba előzetesen bejelentkezettek egy részét az árvíz híre elriasztotta, így „csak” kb. 200 résztvevője volt az erdélyiek és a magyarországiak számára is a legolcsóbbak közé tartozó tábornak. A Polgármesteri Hivatal és a főszervező dr. Szalay Zoltán mellé idén a Csángó Ifjak Középloki Közössége is felsorakozott, hogy minél sikeresebben készítsék elő és bonyolítsák le a tábor.

A gyimesi táncok tanítását László Csaba és Bodó-Bán János végezték párjaikkal, a felcsíki elsajátításában pedig Imre Béla „Béci” segítette az érdeklődőket a sportpálya deszkából ácsolt, árnyékot is biztosító színpadán. Márdirosz Ágnes és Simon Katalin tanították az énekeket. Az előadók közül többen is távolmaradtak – közülük „igazolása” csak Pávai Istvánnak van: ugyanis júliusban hármaskori születtek, mely örömdetes eseményhez ezúton is gratulálunk.

Külön élményt jelentett a 3 primás együttmuzsi-

kálása: jó volt látni, hogy Zerkula János, Antal „Finác” Zoltán és Tímár Viktor tökéletesen megértették egymást! A gálaműsorban meghallgathattuk a tanítványokat is, akik nagy számban és jó stílusban muzsikáltak el az egész hét alatt tanultakat. Furulyázásra az esti táncházak moldvai muzsikáját biztosító Fabatka vezetője, Ségercz Ferenc tanította a jelentkezőket. Csillag Gyuri átütő erejű, felnőttes éneke és a gyimesközéploki Ordások hagyományőrző táncegyüttes is nagy tapsot kapott. A felcsíki zene „szolgáltatásából” különleges lendülettel vette ki részét Duduj Rozi néni, aki mellett idén már fiatal primások muzsikáltak.

A meghívott „adatközlők” közül többen is elmaradtak az esti táncházakból – a magas vízállás utáni szép idő miatt a mezőn kellett behozniuk az elmaradást. Ők télen szoktak mulatni, amikor a kemény munka miatti fáradtság nem veszi el az erejüket – ezek szerint érdemes lenne egy téli néptánc-tábor is szervezni?

Gyimesközéplokon már 4 éve megnyílt a Csángó Panzió, szállást-ellátást kínálva az idelátogató magasabb komfortúhoz szokott vendégeknek. Így a VIP-knek (politikusoknak, gazdasági vezetőknek) is megfelelő ellátást tud már biztosítani minden gyimesi rendezvény, így a Tánc-tábor is. A kultúrház épületében egyébként már teleház is működik – egyelőre a képek kezeléséhez még túl lassú Internet-kapcsolattal.

Szalay Zoltán egy szakmai tanácskozást is beillesztett a tábor programjába, amelyen a táncházak, táborok, táncsoportok helyzetét, a hagyományőrzésben betöltött szerepét vitatták meg az érdeklődők. Megállapították, hogy olyan népzene-szek képzése lenne szükséges, akik a szakmai felkészültség mellett nagy műveltséggel és „küldetéstudattal” is szolgálnák a csíki falvak táncsoportjait – ugyanis rajtuk múlik, fognak-e még korunk sok csábításának, a nyugati divathulámoknak kitett fiataljai a jövőben táncolni! A „visszatanulás” szerencsére már megindult – a

Hargita Együttes táncosai aktívan közreműködnek ebben. Nem a tanterv szerinti órákon, „kötelezően” – hanem szabadidőben, jókedvből, a remek társaság végett. A „világjáró” setéptatakiak nemzetközi útjai és sikerei is ösztönző erővel hathatnak a fiatalokra. Mára már több mint 15 csoport működik Gyimesben és Csíkbán.

A kevésbé tehetségesnek is érdemes tanítani egyszerűbb lépéseket, közösségformáló játékokat, énekeket – ugyanis a maga szintjén mindenki örömmel szórakozhat közben, a profizmus megkövetelése nélkül. A gyerekeket és szüleiket a bálokon lehet közös programra (és együttes bulizásra) készíteni. Ezzel kapcsolatban jó hír, hogy Gyimesközéplekon minden szombaton serketánc van.

Ötleként felmerült az is, hogy a megélhetési okokból lagzikon „villanymuzsikát” játszó zenészeket pályázati támogatással lehetne megnyerni: Zerkula Jánostól eredeti gyimesi anyagot tanuljanak. Az ősei viseletét elkótyavetyélő, modern életformára vágyó felcsíkieket is rá kellene döbenteni: mekkora (szellemi és anyagi) érték van még birtokukban.

Az utolsó órában vagyunk, de a hagyományörzés szerencsére nincs kiveszőfélben – ezzel az optimista megállapítással zárult az eredetileg tudományos konferenciának indult megbeszélés. Bizonyítja ezt a több mint 600 nemrég „felgyűjtött” dallamváltozat, melynek jelentős részét a helyi fiatalok is ismerik. Veszélyt inkább a hagyományos táncalkalmak (fonó, bál) számának csökkenése jelent. A lakodalmak, keresztelők, katonabúcsúztatók szerencsére még szinte mindegyik család életében fontos szerepet játszanak.

Kalotaszentkirály

A **kalotaszegi** néptánc-tábor a leglátogatottabbak közé tartozik. Ebben az is közrejátszik, hogy a magyar határhoz közel helyezkedik el, s közúton és vasúton is jól megközelíthető. A hét közepéig már több mint 300 résztvevőt regisztráltak, így akadt dolga bőven Németh Ildikónak és Szép Gyulának, a tábor főszervezőinek.

Örvendetes volt látni, hogy Péntek Ferenc a „hazai” anyagot, a Felszegrre jellemző lennhangsúlyos táncot tanította a gyermekeknek. A kezdő, középhaladó és haladó csoportok a közismertebb nádasmenti táncok lépéseit tanulhatták Muszka „Bene” Györgytől és Ilonkától, Both Józseftől és Zsuzsá-

tól, illetve Marha Istvántól és feleségétől.

Sokunknak nagyon hiányzott a nemrég elhunyt Fodor „Neti” Sándor primás: sokan emlékeztünk rá a kultúrház fölötti kocsmában, ahol gyakran muzsikált csak úgy, jókedvből a „tábori munka” után. Türei Lengyel László énekes viszont idén is derekasan kivette a részét az esti mulatságokból.

Az öreg zenészgeneráció „kihalása” után felmerült a kérdés: virtuóz, ám stílusban már nem egészen népi zenészeket, vagy inkább „szürkébb”, de a hagyományörzőktől tanult táncmuzsikásokat hívjanak-e a táborba. A sztárok helyett idén nagyrészt alázatos fiatalok húzták a talpalávalót a tanításokon -- a közönség teljes megelégedésére (s ehhez még a „bőrüket se kellett besötétíteni”, ahogy a show-műsorokban szokás...).

A tehetséges erdélyi zenészek egy részének természetesen megdő az önbizalma, ha az aktuális fővárosba (Kolozsvárra, illetve Budapestre) kerülnek, ahol szélesebb körben is elismerést kapnak. Az igazán nagyokban azonban megmarad az az alázat, amely az eredeti feladatból -- a táncos kiszolgálásából -- fakad. Régen ugyanis a táncosok fizették (vagy kergették el) a zenészeket, szolgáltatásuk színvonalától függően. Amikor Muszka György „Bene” és felesége esti örömcárdása közben a figyelmetlen (mentségére legyen mondva, hogy fiatal) primás „lehúzta”, az egész napi tanítás után az önfeledt szabad táncban kikapcsolódni vágyó táncmestert ő csak ennyit jegyzett meg: „Inaktelkén ezért verés jár”. Szó ami szó, igaza volt. Hiába no, a jó zenésznek a technikán kívül a táncosok lábára is illik odafigyelni...

Kommandó

A **kommandói** cigányfolklór táborban őrkői és szászcsávási táncokkal ismerkedhettek azok, akik a kb. 20 kilométeres földúton Kovászna felől megközelítették a hegyek lábánál fekvő települést. A szászcsávási haladókat Kiss István és felesége tanította. Demeter Erika az énektanításból is kivette a részét. Orza Călin párjával, Lőrincz Hortenziával a komolyabb előképzettséget igénylő őrkői cigánytáncok elsajátítását segítette. Miközben a szülők önfeledten táncoltak, gyermekeikkel Gábor Éva játszott-énelkelt-táncolt.

A táborok közül egyébként kiemelkedik a kommandói tábor, ha az étkeztetésre gondolunk: a

„hazai” ételek minősége és mennyisége ugyanis eléri nagymamáink házi kosztjának a finomságát. A korlátozott számban rendelkezésre álló faházak pedig egyszerre biztosítják az ágyban alvás kényelmét és a közelséget az éjszakai „közösségi élethez”.

Külön élményt jelentett a kirándulás az 1000 méter feletti Lakóca tetőre és a felmászás függőleges létrán a fémvázak kilátó tetejére – no meg a 60-as évekre emlékeztető, füstölő teherautó, mely a hegy lábáig vitt bennünket. A moldvai árvíz miatt az oda tartó akcelerátokat (gyorsvonatokat) „kivették”, így Csíkszereda felől s felé igen lassúvá vált a nyári közlekedés – azonban a személyvonatok is expressz módjára közlekednek a Kommandó környéki földutak teherautóihoz képest...

Fontos-e a kasza sebessége? – tette fel a kérdést a néptáncos kapcsolatos beszélgetés során Orza Călin. Vagy inkább a belső békénket megtartó, saját tempónkban elvégzett munka öröme a lényeges? *Van idő a létezésre* Kommandón, ahol az idő szolgálja a parasztot, munkást, s nem fordítva, mint a városban, ahol az információözmény nem hagy időt a szemlélődésre – állapíthattuk meg az egyhetes látogatás során. Őseink idejében fontos volt még a „meditáció”, a Földet Éggel összekötő állapot, melyet pl. a tánc révén is el lehet érni – ezt jelezték számunkra híres festők, szobrászok táncot megjelenítő képei, melyet a koreográfus mutatott. A táncot tehát egy különleges imának is tekinthetjük. S az egyik legjobb őrkői táncos, Rémusz tekintete sem a közönségre néz a színpadon, hanem figyelme inkább befelé fordul. Ő egyébként minden nap egy jót szokott táncolni a munkába indulás előtt, s a „napi edzés” kiváló kondícióban tartja. A jó táncos gyakran improvizál – mégse hibázik. Tudja, hogy a túlzott gyorsaság gyengíti a dinamikát, s a gravitációt is kihasználva az időt a saját ízlése szerint tölti ki.

Vajdaszentivány

A vajdaszentiványi tánc- és zenei táborba menet egy román fiatalember vett fel bennünket (számítva a vasúti jegy kb. felét kitevő „utazási hozzájárulásra”). A Dacia kuplungja azonban Csíkszeredát elhagyva felmondta a szolgálatot. Nosza, leintettünk a zárva lévő szerviz előtt egy másik Daciát. Székely emberek ültek benne, akik azonnal

nekiálltak a javításnak. Kerítették Bowden(-huzalt) és hozzá „szupportot”, kiemelték a régít a még forró motor mellől. 20 perc múlva már mehettünk is. S amikor megkérdezte sofőrünk, mennyivel tartozik, csak 10 új lejt (kb. 700 Ft) kértek...

Antal Áron, Fitos Dezső, Hajdú Flórián, Kádár Ignác, Varga János „Bokszos” most is teljes erőbedobással törekedtek a kezdők és haladók megnyerésére. Ezt a célt különösen segítette, hogy az esti-éjszakai multságokban is elsősorban szentiványi és sárpataki zene szólt.

Idén a mezőpaniti és mezőmadarasi táncanyagot is tanulhatták a táborlakók, Varga János és Hajasi Akio jóvoltából. A fiúk kedvét a katonanóták tanulása közben egy kis pálinkával is segítették a rendezők. Horváth Elek bácsi egészsége nem engedte meg, hogy a táborban is muzsikáljon. Így otthonában – az egykori Elekes kocsmá mögött – fogadta hegedűs tanítványait. Horváth Mihály, Tóni Árpád és zenésztársaik -- Istennek hála -- még jó erőben muzsikáltak végig az egész hetet.

A programban szerepelt még Székely János marossárpataki emlékművének felavatása és az elmaradhatatlan Hagyományőrző Fesztivál.

A tájékoztató anyagban külön felhívás jelezte, hogy a táborlakók „fényes bódében” /fémlemekkel burkolt faházban/ vegyenek italt, ételt, cigarettát – ugyanis ezzel is az idei és jövő évi tábor támogatják. Az erdélyi viszonylatban is olcsó árak miatt időnként hosszabb sorok is kígyóztak a szabadtéri büfé előtt, jelezve, hogy az alacsony árszint (s így nagyobb forgalom) több nyereséget hozhat, mint az alkalmi magas árak (ahogy ezt más rendezvényeken szokás).

Minek alszik, aki nem bírja? – szóltak oda az egyik alkalommal az egész éjszakát átmulatók csúfondárosan a sátrak felől érkező, fáradt tekintetű táncosoknak. S mikor már nem látta őket senki, csendesen elvonultak egy délelőtti szunyálásra. Bizony a természet törvényeit még az „égi rezgéseket közvetítő” zenészek sem tudják kikerülni...

Mezőtelegd

Telegden 2005. július 11-16. között folytatódott az a hagyományőrző kezdeményezés, amelyet néhány éve Tasnádon, a gyermekek részére rendezett

ESEMÉNYEK

néptánc-táborban ismerhettünk meg. A rendezvény hiánypótló, hiszen a Bihar, Szilágy és Szatmár megyei táncsoportok fiataljainak immár nem kell több száz kilométert utazni a székelyöldi tánc-táborokba, hogy kulturált körülmények között tanulhassák és gyakorolhassák távoli vidékek táncait.

Idén a Bihar megyei községben, Mezőtelegden a kezdő táncosok részére somogyi, a középhaladóknak széki, a haladóknak pedig szilágysági táncokat tanítottak. Szoboszlai Gáspár István református lelkész nemcsak a helyet biztosította a református parókián, hanem a hangosításról is gondoskodott a tánc-tanítások során, majd kapcsolódásként könnyűzenét is „sugárzott” az esti táncpartykon. Az eredmény nem is maradt el: a fiatalok ugyanolyan lelkesedéssel járták el a csárdást, mint a keringőt, a lassút és a modern tán-

cokat. Nagy Albert és Gombos András táncoktatók Szegedről érkeztek. Pedagógiai felkészültségük és rutinjuk révén gyorsan meg tudták szeretetni a gyerekekkel a környező régiók táncait. A fiatal táncos jelöltek a batikolás, a babakészítés, a gyöngyfűzés titkaiba is beavatódtak.

A micskei Görböc táncosaiban felmerült az ötlet, hogy legközelebb a micskei Baranyi-kúria vagy a Timoteus-ház is otthont adhatna hasonló rendezvénynek, hiszen az elszállásolás, az ellátás feltételei adottak: rendelkezésre áll megfelelő minőségű oktatóterem és – ha lekaszálják a füvet – több sportpálya is, a szomszédos Kislázon pedig ott a termálfürdő, melynek gyógyvize a tánc-tól elgémberedett végtagokat könnyedén segít ellazítani.

Záhonyi András

TenMAGunkra ébredés Kisberényben

A somogyországi Gyula Völgyében idén júliusban őseink nomád életformájával ismerkedhettek azok a fiatalok, akik a lovaglás, az íjászat, a rovásírás iránt érdeklődnek. A tábor házigazdája Pucskó Zsolt, aki a Miskolci Bölcsész Egyesület Pusztakovácsi Tagozatán néptáncot és hagyományörzést tanít, és a magyarok őseinek és táltosainak életét, tudását kutatja-tanulmányozza.

A tanyán az ősi életmódot a gyakorlatban is megismerhetik a főleg könyvekből, előadásokból való tanuláshoz szokott-szoktatott egyetemi hallgatók, különböző korosztályba tartozó érdeklődők. A magunk készítette használati eszközök, viseletek, a mindennapi élet eseményeinek szertartásszerű megélése, az állandó kapcsolattartás a természettel, az állatokkal-növényekkel különleges élményt és tapasztalási lehetőséget jelent a városban élők számára.

További ízelítő a tábor programjaiból: alvás a jur-tában, főzés bográcsban, esti zenélés-népdaléneklés, korongozás, csillagnézés, beszélgetés a szakrális földrajzról, a földi élet alapkérdéseiről.

Zárásként következnek néhány közösen megfogalmazott tanulság:

„Ne a fénybe nézz – inkább arra tekints, amit megvilágít.”

„Zárt marokkal (azaz bezárkózva az „Egő”-ba) sem kapni, sem adni nem tudsz.”

„Ha a megszerzett vagy felismert tudást nem adod tovább az arra érdemeseknek, vagy nem hasznosítod jó célok elérésére, a te tudásod is csökkenni kezd.”

Aki kedvet kapott a tanya meglátogatására, az minden hónap harmadik hétvégéjén személyesen is kipróbálhatja képességeit, s emellett megtapasztalhatja, milyen érzés néhány napig egy szigorú rend szerint élő, mégis befogadó közösség tagjává válni. Gyökereink keresése az őstudásban, Koppány és Gyula földjén háborítatlan csöndben és nyugalomban zajlik – távol az állandó zajt-információt, értelmetlen rohanást ránk erőltető városi léttől.

CZEGÉDI KATALIN

Beszámoló a Zsilka János emlékkonferenciáról

Színvonalas előadásokat hallgathattunk 2005. május 3-4-én a kétnapos az ELTE BTK Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéken megtartott konferencián, amelyet Zsilka János professzor emlékének szenteltek a 75. születésnapja alkalmából. Sajnos, Zsilka tanár úr már 6 éve nincs közöttünk, a tudásának szelleme azonban egyre több olyan embert is megérintett, akik nem voltak a tanítványai. A „Tanár Úr” kutatásaival, eredményeivel, tanításával megelőzte korát, s ahogyan az lenni szokott - s ez szomorú - sokan nem értették, tehát mellőzték, tudásához, munkájához méltó elismerésben nem részesült. Örömteli, s erről a konferencia előadásai is tanúskodnak, hogy a tanításait megismerők és elfogadók tábora egyre nő.

Méltató szavak helyett **Gecsó Tamás** a tanszék vezetője egy olyan levelet olvasott fel, amelyet a napokban kapott egy számára ismeretlen hölgytől, aki mint Zsilka János egykori tanítványa vetette papírra az évtizedek múltán is benne munkálkodó emlékeit, mint tartalmas útravalót.

Az első előadást a tanszék fiatal tanára, **Borbás Gabriella Dóra** tartotta. Az ige és a főnév polyszemiája címmel, amelyből azt is megtudtuk, az egyetemi hallgatók számára kevésbé értett ismeretek idővel értelmet nyernek, s az egykori diákokból lett tudósokat hatalmukba kerítik a további kutató munkájuk során.

Czegédi Katalin - bár nem volt tanítványa Zsilka tanár úrnak, a munkájával a 90-es években ismerkedett meg a tanszék rendezte konferenciákon - a Szintaxis és szemantika a földrajzi nevek fényében című előadásában a Volga-Urál vidéke földrajzi neveinek összehasonlító vizsgálatai nyomán kimutatott szabályrendszer alkalmazhatóságáról beszélt. Az összehasonlító hangtan, alaktan és jelentéstan eredményei nemcsak – a jelen elfogadott álláspont szerint - az uráli, altáji és indoeurópai nyelvcsaládokba sorolt nyelvek vitás kérdéseinek a megoldásában segít, hanem hozzájárul ahhoz is, hogy képet kapjunk az emberi nyelv születésének körülményeiről és további alakulásáról.

Ladányi Mária (ELTE) A Zsilka-féle transz-

formációs csoport és a rendszeres igei polyszémia néhány típusáról beszélt. **Cs. Jónás Erzsébet** (Nyíregyháza) A dialogikus szöveg egy sajátos szintaktikai alakzata: az önálló igekötő állító és tagadó válaszban című előadása nemcsak a műfordítással foglalkozók számára volt figyelemfelkeltő. **Gecsó Tamás** előadásában - A hagyományos értelemben vett szóosztályok kialakulása: a melléknév - izgalmas példákon keresztül mutatta be, hogy a melléknévnek predikatív funkciója is van. **Balogh Péter** (Székesfehérvár) - Jelentés-integráció: példák a francia nyelv fejlődése során - előadását különösen a példáin keresztül - vö.: francia, angol *dragon* 'sárkány stb.' - a francia nyelvet nem ismerők számára is érdekessé tette. **Porkoláb Judit** Debrecenből Szavak és szókapcsolatok hipertextuális megközelítésben címmel Radnóti Miklós: A bujdosó c. verséből kiindulva a *búvik* motívumot mutatta be érintve nemcsak Radnóti költészetét. **Kelemen Sándor** (ELTE) Jelentés, tartalom, nyelvhasználat összefüggéseiről beszélt, **Lőrincz Julianna** (Eger) - A grammatikai paralelizmusok szemantikája - az előadásában felhívta a figyelmet a variabilitás és a szinonimitás közti különbségre. **Varga-Haszonits Zsuzsa** (ELTE) - Adaptálható-e a Zsilka-féle jelentéselemzés az eszperantó nyelvre - előadása érthető volt a nem eszperantisták számára is. A második napon első előadóként **Horváth Katalin** méltatta Zsilka János tudományos és pedagógus tevékenységét. Kiemelte, hogy Zsilka János rendszere helytálló. Rendszeres összefüggésekre vezet, ha az ő rendszeréből indulunk ki. Szólt a tudós alapvető elveiről, köztük a szintaktikai kutatásokról, a szerkesztési nyelvi rendszer kiépítéséről. Elmondta, hogy Zsilka sohasem szakadt el a szemantikától, munkájának egyik jellemzője a forma és a jelentés egységének elméleti megragadása. Tisztán látta, hogy a szerkezet és a jelentések az általánosítás felé vezetnek, ugyanakkor az általánosítás közelít a kiinduláshoz. Kiemelte munkásságából a szinkron és a történeti vizsgálatok egységét. **Spannraft Marcellina** (Budapest) betegsége miatt nem tudott részt venni előadásával, de mint tanítvány a mes-

terhez írott verseiből mindannyiunk örömére kettőt felolvasott Horváth Katalin. **Jónás Frigyes** (ELTE) Interdiszciplináris irányzatok a MID-ben címmel világos, jól megszerkesztett előadást tartott a magyar, mint idegen nyelvről. **Lőrincz Jenő** (Budapest) előadásában - Jelentés-integráció és metaetika - a magyar nyelv használatának sokrétűségéről szólt, pl.: *boldogságot ad, nyerünk, szerez, talál, vár, feldúl, eldob, piacra visz* stb. **Nagy János** (Szeged) Valóban kitehető az utalószó? című előadásában felhívta a figyelmet arra, hogy az eddigi nyelvészeti ismereteket kritikával kell fogadni. Beszél a kitett jelzői utalószóról (pl. Olvastam *azt* a könyvet, ...), és az értelmezői utalószóról (pl. Olvastam a könyvet, *azt*, ...), továbbá arról, ha nincs kitéve az utalószó, akkor rejtve marad, de ha kitehető, akkor a szubjektumon múlik, hogy melyik érvényes. **Pacsai Imre** (Nyíregyháza) előadásában - A nyelvi kontaktusok és a világ nyelvi képének tükröződése egy kémiai elem elnevezésében - egyetlen szó a magyar *higany* jelentésének (vö. 'eleven ezüst', 'úgy fut, mint a kéneső' stb.) különböző nyelvi megfeleléseit kutatva mutatta be, hogy Euráziában vannak nyelvek, amelyek két szóból álló összetétellel nevezik meg ezt a fémet (vö.: 'víz – ezüst'), s vannak, amelyek 'ezüst víz'-nek, mások 'élő ezüst'-nek, megint mások 'mozgó ezüst'-nek értelmezik, de olyan is van, mint pl.: a komi, amelyik egyszerűen *t'urk* 'gördül' szóval nevezi meg. A további előadások is igen tanulságosak voltak (**Pátrovics Péter**: A referencialitás, aspektualitás és temporalitás összefüggéseiről, **Barabás László**: A felsőoktatási átalakulás terminológiája a német nyelvű országokban, **Füssi-Nagy Géza**: Mondat a szuahéli nyelvben, **Szabó Zoltán**: Szövegstiliztika az általános tudományelmélet megvilágításában, **Vladár Zsuzsa**: Nyelvéírési minták a nyelvtudomány történetében; a grammatikai terminusok jelentésváltozása).

Zsilka János ha élne, meggyőződhetett volna arról, hogy nemcsak a tanítványai, hanem más kutatók is értik, sőt elfogadják az elméletét, az eredményeit. E két napos tudományos ülészek egyértelművé tette, hogy Zsilka Tanár Úr nemcsak az általános és alkalmazott nyelvészet, hanem a magyar nyelv kutatóinak a sorában is a legkiválóbbak egyike.

CZEGLÉDI KATALIN

Beszámoló a Magyar Őstörténeti Munkaközösség felolvasó üléséről

A Magyar Őstörténeti Munkaközösség 2005. április 28-án, csütörtökön 15 óra 30 perc kezdettel tartotta rendes felolvasó ülését, az ELTE BTK A épület (BP., VIII. Múzeum krt. 4/a) III. 329. termében. Az előadó **Zaur Hasanov** az Azerbajdzsán Tudományos Akadémia munkatársa, aki *Rasid ed-Din és a szkíták* címmel tartotta vita-indító előadását. Beszél a királyi szkítákról, és a szkíta népnevet elemezte a saját felfogásában. Az ülést és az előadást megtisztelte aktívjelenlétével **H.E.DR.Hasan Hasanov** az Azerbajdzsán Köztársaság Magyarországi nagykövete is, aki hozzászólásában megerősítette, hogy a magyar – azerbajdzsán nyelvi és kulturális kapcsolatok egyik meghatározója az, hogy a magyarok és a törökök, köztük az azerbajdzsánok is szkíta-hun utódnépek.

Canis Major csillagkép
(Internet kép)

FALVAY KÁROLY

Gondolatok a VII. Molnár István Koreográfiai Verseny alkalmából

A versenykiírás egyetlen követelményt szabott a résztvevők számára: *a koreográfia nyolc perces időtartamának betartását.*

De hiszen mit lehet magyar néptáncműsorban nyolc perc alatt bemutatni? A kérdés jogos, bár a sikerhez nem szükséges még nyolc perc sem. *Igor Mojszejev* egyik legsikeresebb koreográfija: a *Krumplicska* három, azaz 3 percig tartott. 1947-ben megdöbbenve néztem meg az órám, a műsorszám óriási sikerekor. Ebben az irányban fejlődni is lehetne tehát, mert ha jól emlékszem, a *Lippentő* jelszóval jelentkező *Szentendrei Táncegyüttes* *Mulattam...* című koreográfija csupán ezt a feladatott tűzte maga elé. Volt is sikerük ötletüket szellemesen valósították meg. Ez az út – az „örömtánc”, mint tartalom – a jövőben is járható, bár korántsem egyszerű dolog. Hasonló színvonalú megoldás nem is nagyon akadt ebben a témában.

*   *   *

Miután a tartamot igen, de a létszámot nem szabták meg, három-négy szépen karikázó is készült 30-40 leánnyal, változatos térformákkal és szép dalokkal. Ezek a koreográfikák tartalmazhatnak valamilyen szertartásos lehetőséget, de erre legalábbis a versenyen - még utalás sem igen történt. A szertartásos témák nagyon különbözőek lehetnek: történelmi, vagy napjainkhoz kötődő költői és drámai feldolgozások. De hol vannak az ehhez szükséges alkotók és alkotótársak? Zeneszerzők és a táncos-koreográfusok? Ezt az alkotói igényt a jövőben érdemes lenne kikényszeríteni! Hiszen köztudott, hogy a rövid darabok elkészítése segíti elő a nagyobb igényű munkák megvalósítását. Kizárólag népdalokkal ez az igény amúgy is nehezen, vagy egyáltalán nem oldható meg. Legalább egy furulya, szólóhegedű vagy éppen dob szükségeltetne hozzá.

Ráadásul színpadi feldolgozásban ezek a szép karikázók nem lesznek sikerszámok. Többször láthattam Kisinyovban a ZSOK Együttes indító műsorszámát: 40 leány fergeteges körtáncát... Amit

azonban ezúttal a versenyző együttesek leányai bemutattak, bár szép volt, messze nem érte el a színpadi világ követelményeit.

Számomra újdonság volt három csoportosulás: a martonvásári *Százszorszép Táncegyüttes*, a *Debreceni Hajdú Táncegyüttes* és a *Nógrádi Táncegyüttes* leányai. Úgy láttam, az ő színvonalas karikázóikból tovább lehetne lépni a drámai jellegű koreográfikák felé. Elsősorban az ő koreográfiai munkáikban villant meg az általam említett és javasolt fejlődési, sőt, *kitörési* lehetőség.

*   *   *

Eredeti Kárpát-medencei táncaink színpadra fogalmazása – a versenyen látottak alapján – szintén csorbát szenved. Hiába akar „eredeti” és „igazi magyar” lenni, mert ebben a törekvésben akaratlanul is ott munkál a férfikosztümök elszegényedése a somogyi, a kalotaszegi, a sárközi, a székely és más viseletek gazdagsága ellenére. Miért is nem tudják az együttesvezetők kézbe venni az ide vonatkozó szakirodalmat, a *Malonyay-köteteket* (akár mind a négyet)? De például a másodsor kiadott *Haáz Sándor-kötetből* is megismerhető, sőt rekonstruálható a székely viseletek rendkívüli színessége, változatos karaktere.

A gyakran pompás női jelmezekhez képest a férfiviseletek igénytelenebbek. Színtelenségük már a törekvéseiben eredeti néptánc kultúrát közvetítő, majdnem négy évtizedes *táncház-mozgalomnak* is gyengéje. Ilyen megoldatlan probléma az egykor egy életre szóló bumfordi parasztcsizma és a kötelező „sunka” (sonka) nadrág is, amely jellegtelenségével szabályos gátja a jó táncnak. Ez a körülmény kultúránk végtelen elszegényítésének sajnálatos, rendszerint az alkotók műveletlenségére is utaló sajátossága.

Az én emlékeimben Szegeden indult meg a folyamat, amikor a tápéi táncokat egyébként nagyon szépen újragyűjtötték és betanították. Talán a táncos eredetiség hangsúlyozásához tudatosan feledtetni akarták a gyönyörű tápéi viselet emlékeit. Bementek tehát a Szegedi Múzeumba és az

ott látott minták alapján a táncokhoz az aratáskor viselt gyári anyagból készült vászon munkaruhákba öltöztek. Kiábrándító volt a látvány, amit a táncok bemutatása utáni megbeszélésen azonnal szóvá is tettem. A nyilvánosság előtt *Martin Gyurka* emiatt támadt meg életében először, mondván: „Nem azt veszed észre, hogy itt a táncok előadásában valami új is van, hogy valami eredeti is megjelent, hanem a teljesen harmadrangú dolog: a ruhák, a kosztümök kultúrálatlanságával foglalkozol?”

Kedves Gyurka barátom az eredeti tápéi tánc felfedezésének örömeiben nagyot tévedett. Nem gondolt arra, hogy a követők széles táborának „gondolkodásnélküliségét” még sokáig érezni fogjuk. Nem gondolt arra, hogy a tánc együtt születik a ruhával, annak a szépségével, amely ugyancsak a közösségi ízlés hordozója, kifejezője, a közösségi művelődés értéke. A közösségben élő emberek a ruháról, továbbá járásukról és beszédjükéről (ugyanazon agyfélteke!) ismerik meg egymást messzi földön is. A színpadon meg, még mielőtt lépett volna egyet, már tudni lehetett - legalábbis itthon, száz évvel ezelőtt -, hogy hová is való. *A táncok a viseletben születnek meg, mert ugyanannak a közös érzésnek a kifejezései.*

Lássunk egy példát erre az 1930-as évek erdélyi diákéletéből. Az egyik hatodik vagy hetedik gimnáziumi osztályból mesélte odavaló egykori táncostársam egy felejthetetlen emlékét. Az egyik osztályba több fiú is járt Csíkből. Ünnepek alkalmából mindnyájan felvették a Csíkban szokásos vörös szegéllyel és vitézkötéssel díszített harisnyájukat. Valamelyik osztálytársuknak megtetszett a csíki harisnya, s bár ő nem volt csíki, csináltatott magának egy párral. Amint meglátták rajta a csíkiek, azonnal nekiestek: „Te nem vagy csíki! Hogy merted fölvenni!” Szó-szót váltott, verekedés lett belőle, a többség lekapta a fiút, lerángatták róla a harisnyát, és szétszaggatták! A

csíkiek a maguk közösségének tekintélyét, öntudatát védelmezték.

De hol vagyunk már ettől? Mégis, néhány elfeledett, vagy nem is hallott, nemzetközi vonatkozású példát is megemlítek. Az Állami Népi Együttesnek a Rábai- emlékek utáni első amerikai turnéjáról van szó. A Rábai Miklós-féle társulat teljes ruhatárát a kiváló mozaik- és festő művész *Mallász Gitta* tervei alapján készítették, viszont később, a Timár Sándor vezette együttesben – részben társadalmi-kulturális ízlésváltás hatására, részben anyagi okokból is - ezeket lecserélték. Az

amerikai impresszárió vezetője megnézte az együttes új programját, látta, mi történt, értette, miről van szó, mégis egyszerűen előírta, hogy milyen, ismert viseletekben tudja az együttest fogadni. Másként nem vállalkozott a turnéra. Az amerikai szakember számára *Mallász Gitta* művészete maradt emlékezetes, aki nem a leegyszerűsített mában, hanem az 1900-as évekre felvirágzott magyar népművészet külsőségeiben gondolkodott. Nem volt más lehetőség: át kellett öltöztetni az egész együttest.

A másik: Amerika kétszázéves fennállásának megünneplésére *Vásárhelyi László* vezetésével utazott ki az USA-ba egy, az alkalomra összeállított csoport. Láthattam a műsort, el is képedtem a szedett-vedett ruhákon. Amikor meglátták a kinti magyarok a nagy ünnepségre kiutazott magyar csoport műsorának „kiállítását”, elszégyellték magukat. Azonnal előszedték saját ruháikat, és gyorsan átöltöztették a táncosokat, hogy „nemzeti” szégyenüket a továbbiakban elkerülhessék. Nekem elképedten mesélték el ezzel kapcsolatos élményeiket.

Sok együttes jár ki európai fesztiválokra. Ezek populáris események, de minden nép ad magára, hogy külsőségeiben is megmutassa a sajátosságát, önnön színességét és gazdagságát. Nekünk sem szabad igénytelennek lenni! Ráadásul az igénytelenségnek az a következménye, hogy nagyon nehéz belőle kilábalni.

A reményt keltő benyomásokról is szólni kell. Nagy örömmel láttam, hogy három-négy nagy együttes is kitűnően táncolja a legigényesebb katalógusi táncokat. De miért van szükség falusi, parasztosan hamis magatartásra? A táncban önmagát kell megtalálnia a táncosnak! Hadd idézzem meg a reformkori *Széchenyi István* magatartását, aki „1839-ben a Nemzeti Kaszinó bálján kifogásolta, hogy a táncrendben nem szerepel magyar tánc, s felszólította a szünetben a magyar urakat, hogy magyar táncot szeretne látni. A legnagyobb magyar óhajtása parancs volt, amit teljesíteni kellett. A kényes helyzetet báró Orczy György gyöngyösi földbirtokos mentette meg, aki a szünóra alatt hűgával eltáncolta a gyöngyösi kapások táncát. Az egykorú hírlapi feljegyzések szerint Széchenyi István gyönyörködve nézte a táncot, elismerését fejezte ki a testvérpárnak és egyben ismét felszólította az urakat, hogy a következő bálokon minél többször táncolják a magyar táncot” Vajon báró Orczy nekiállt parasztkodni? Vagy képes volt azt a saját nemesi szintjén is eltáncolni?!

Ehhez a példához sorolhatom további két személyes élményemet, mindkettőt Amerikából. A Torontói Magyar Házban (1974) egyik este quibeck-i francia együttes egy teljes órában magyar néptáncműsort adott elő. A leányok maguk varrták meg ruháikat, a fiúk szabóval csináltatták meg kosztümjeiket. A táncok egyes kiséreteit a magnetofonról felhangzó zenével együtt magyarul énekeltek. Szó mi szó: elfogadható magyar néptáncműsort láttam!

Másnap reggel együtt reggeliztem a vezetőjükkal, aki földrajztanár volt. Kíváncsian kérdeztem meg tőle, vajon miért vállalkoztak éppen magyar néptáncműsor megtanulására. Elmondta, hogy az együttes nagyon sok francia néptáncot tanult meg, és tart is műsoron. A tagság azonban olyan nép táncait kereste s akarta megtanulni, amelyben egy kis büszkeség is megjelenik. Spanyolországtól Izraelig sok európai nép táncaival foglalkoztak, s végül a magyarok mellett kötöttek ki, zenében is, táncban is.

Érdekes volt a válasz, de magamban kicsit hitetlenkedtem. Négy év múlva New Jerseyben kedves barátom és tanítványom, *Magyar Kálmán* „eladott” engem egy jugoszláv folk-klubba, hogy csináljak magyar workshopot. Mezőségi *sántítót (lassút)* és *összerázást* tanítottam a száznál több,

különböző korú jelenlévőnek, nagy sikerrel. Utána egy 45-50 körüli férfi jött oda hozzám a következő kérdéssel: „*Úgye, Uram, a magyaroknál ezt a táncot az arisztokraták táncolják?!*”

Akkor éreztem meg ebben a kérdésben a quibeck-i földrajztanár igazságát, amelyre azelőtt sohasem gondoltam, mert nekem ez volt a természetes. Egyébként igaza is volt ennek az úrnak „félíg”, mert a történettudomány ismeri, hogy ez a tánc Bethlen Gábor fejedelemnek is kedvelt tánca volt! Nálunk az arisztokrácia csak gazdagságában különbözött a nép fiaitól, táncagyományaiiban nem! Legalább egyszer tessék elolvasni *Apor Péter: Metamorphosis Transylvaniae* (Erdély változásai) című írását, amely az erdélyi arisztokraták lakodalmairól is szól. Kiderül, hogy táncaik azonosak a *parasztlakodalmakéval*. Csak a vőlegény ott nem egy ezüst dénárt ad a menyasszonyának, hanem száz aranyat.

* * *

Kedves fiatal Barátaim!

Felelősek vagyunk nemzeti kultúránk életben maradásáért. Legyünk büszkék elődeink igényességére és szellemi gazdagságára. De vajon van-e még erőnk, hogy gazdagságuk szellemiségére is odafigyeljünk?

Amint az előbb jeleztem: nagyszerű ötlet volt a *Leányvásár*, sajnos, a koreográfus s így az egyébként ügyes kikiáltó messze nem használta ki a kiváló lehetőségeket. Fontos drámai pillanatokat hagyott ki a leányok eladását követő folyamatban. Azt kell mondanom, a témában remek lehetőség kínálkozott a néptánc és a játékok drámai kapcsolatának továbbformálására. Ugyanez vonatkozik a műsor első táncképében bemutatott, koporsóban fekvő halottal összefüggő játékokra is. Mégis mindkettő kifulladt az első percek után.

Talán kevés ezekhez a játékokhoz a megélt, vagy az eddigi olvasmányokból megszerzett alkotói tapasztalat. Ugyancsak kevés az egy-két, játékhoz értő táncos jelenléte. Nagyon kemény, időt rabló munka a játékfolyamat karakterekben gondolkozó drámai és zenei felépítése. Igaz, látni-érzékelni lehet a törekvés jelenlétét, s ennek örülni kell. De továbblépni csak valakivel együtt, közös erővel lehet. Meg kell találni, fel kell ismerni azokat az embereket, akik egy-egy gondolat továbbvitelét képesek megsegíteni, vagy odaillőbbel ki-

cserélni.

Bodnár Sándor táncos barátom jut eszembe, aki magyar-történelem szakos tanári pályáját szakította meg, hogy beiratkozzon a színművészeti főiskola dramaturgiai karára. A Nemzeti Színház dramaturgja és játékmestere lett. *Major Tamás*, a színészkirály darabjait rendszeresen ő készítette elő. Benne nagyszerű, felejthetetlen segítségre táltam. Jómagam résztvevője voltam a Táncművészek Szövetsége kétéves dramaturgiai stúdiójának, Eck Imrével, László-Bencsik Sándorral, Se-regi Lászlóval és másokkal együtt.

Később Bodnár Sanyival nemcsak a saját ötleteinket dramatizáltuk, hanem rengeteget kísérleteztünk is *García Lorca* akkoriban, a 60-as évek fordulóján megjelent magyar fordításainak ismeretében. Ne felejtsük el, a színpadi alkotói munka során a legegyszerűbb esetben is költészetről vagy drámáról van szó. Én néhány nagyszerűen sikerült, máig meg nem haladott munkámat köszönhetem Sándor barátom odaadó közreműködésének. Sikeres együttműködésünknek híre is ment. Most nem szeretném felsorolni, ki mindenki vette át tőlem az ő tudását és módszerét, aki egyébként kiváló mai színészek felnevelője volt, s a mai napig a Nemzeti Színház Stúdiójának névadója.

* * *

Nem először találkozom koreográfiai felkészületlenséggel. Ezt nem a nagyképűsködés, hanem a megtapasztalt sikerek és a kevésbé sikeres munkák jóval színvonalasabb megoldásainak lehetőségére mondatja velem. Saját kisinyovi szakmai bemutatón csaknem kéttucat moszkvai, kijevi, harkovi szakember vitatta meg egyik, közel 24 perces munkám értékeit, mielőtt azt az érdemi bemutatóra engedték volna. Ez utóbbi gyakorlat itthon egyáltalán nem ismert, pedig nagyon sokat lehetne belőle tanulni - például a zenei összeállításról, a férfitáncok énekes betéteinek és táncainak előadásmódjáról, a kosztümváltások mikéntjéről stb., stb. Végül, de nem utolsó sorban a táncosok technikai felkészültségéről.

Mert szeretünk beszélni az eredeti táncokról, az azt táncolók technikai felkészítéséről és kiváló táncos tudásáról. Arról viszont kevesebb szó esik, hogy az eredeti táncosok az erdélyi legényes táncokban általában *két-három pontot* táncolnak, ritkán többet, s azokhoz valóban ennyi is elég.

Csakhogy náluk az a fizikai előkészítés és erőnlét sem hiányzik, amely egy-egy időszakban hozzátartozott az egész napi falusi tennivalóhoz. Mondjuk, egy aratás alkalmával, ami hajnalban kezdődött, és rövid ebédszünettel, megállás nélkül, sötétedéskor végződött. Hajnalban és azt követő hajnalokban pedig kezdődött minden újra. Ehhez igen jó erőnlét szükséges, nem véletlen, hogy az estét is rövid táncokkal kezdték, hogy a pihenés teljes legyen. Ezt a feladatot valójában minden faluban élő ember teljesíteni tudta a táncok ismerete s használata *mellett*.

Hol tart ehhez az erőigényhez képest a mai fiatalság? Miben látszik meg a hiány? A gerinc nem egyenes, a fejtartás nem közvetít öntudatot. Az együtt-táncolás hatása nem „átütő”. A lábfej talpizmai nem elég erősek, az ugrások nem könnyedek. Nyolc-tíz évvel ezelőtt Vásárhelyi László nem hagyott békén: tanítsam meg a *Huszár-verbunkot* a gyulai 1948-as emlékműsorhoz a békéscsabai fiataloknak, akik akkor jöttek haza Japánból. Milyen merevek voltak, és milyen mechanikusan táncoltak! *Mlinár Pali* barátom viszont arra kért, mindenképpen foglalkozzak velük, mert ezt a táncot másképp képtelenek lesznek a kívánt módon megcsinálni... Belefogtam hát, és persze, sikerült! Mert megértették, hogy különösen a férfitáncosnak kell lényegesen könnyedebb és elegánsabb előadónak lennie, mint az jelenleg látható. Ma a színpad dobogtatása, a csizma csapkodása, a lányok visítása helyettesíti az eleganciát.

Most inkább a jobbítani valókról szoltam, miközben öröm volt látni a sok-sok jó táncost, aki biztosan még jobb akar lenni. Ehhez elsősorban a mindenkori vezetésnek szükséges többet töltekeznie. Mert - Mojszejev szavaival - „a zebben mindig szükség van újabb gondolatra, ám ez csak úgy valósítható meg, ha mindig tesz is bele valamit az ember.” Továbbá, ha néha nem érzed magad elégnak, tudnod kell, ki az, aki segíteni tud rajtad. Katonaságnál ez régen úgy szolt: „Ha rövid a kardod, toldd meg egy lépéssel.”

További sikereket kívánok minden résztvevő együttesnek! Remélem, még találkozunk.

VILÁGZENZÁCIÓT CSIHOLT AZ AVASI TŰZKÖVES KOVÁJA

„Nemzetközi régészek is megerősítették a héten – amit az Avas-Tűzkövesen 2004 őszén talált őskőkori leletekről már akkor kijelentett dr. Ringer Árpád (képünkön) tanszékvezető egyetemi docens: a Miskolc belterületén emelkedő dombtetőn a paleolitikum embere legalább 70 ezer év óta, sajátos hőkezeléses technikával bányászta a kovakövet, több hektárnyi területen.

A francia, lengyel, angol izraeli, belga és magyar régészprofesszorok, őskőkorkutatók részvételével megtartott kétnapos, lillafüredi konferencia zárásaként, a miskolci városháza dísztermében Jacques Tixier professzor (Párizsi X. Egyetem) magyar régészhallgatók előtt „kőpattintós” bemutatót is tartott. Az ezt követő sajtótájékoztatón az idős régész lapunk kérdésére válaszolva elmondta: a fosszilis (őskori) ember tudta, hogyan használja fel – és nem ki! – a természet kincseit, adottságait, tőle tehát újratanulhatjuk a leckét, a környezet kirablása helyett annak megóvását, a természet tiszteletét.

A lelőhelyet kutató Ringer Árpád azt mondta: legyünk büszkéek rá, hogy itt, Miskolcon, „született meg” az őstörténettudomány, hiszen nagy valószínűséggel az Avasról került Európába, sőt egész Euráziába az a különleges hőkezeléses technológia, amelynek segítségével a 70-100 ezer éve itt élt ember a kőeszközait előállította. Ennek eddig fellelt európai nyomai ugyanis mindössze 20 ezer évesek. A világszenzációnak számító, különleges régészeti objektum arra hívja fel a figyelmet, hogy már a neandervölgyi ember egészen modern stratégiát alkalmazott a kovakő megmunkálásában, amit eddig a felső-paleolitikum emberé-

hez, a Homo sapiens-hez kötött a tudomány. Az eddig talált miskolci leletek is azt bizonyítják, hogy az európai kultúra gyökerei jóval távolabbi múltba tekintenek vissza, mint eddig tudtuk.

Fedor Vilmos alpolgármester az – egyébként legszerencsésebb pillanatban megrendezett – régészeti konferencia sajtótájékoztatóján jelentette be, hogy városunk az Európa kulturális fővárosa második pályázatának benyújtásakor kapta a hírt, miszerint az Országos Építész Kamara tervpályázatot ír ki Európa építészei számára az avasi lelet-ritkaságok emblemikus bemutató-épületének megtervezésére. S miután a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma levédette a régészeti lelőhelyet a nemzetközi kutatások számára, Miskolc ezennel felkínálja kontinensünk valamennyi egyetemén oktató és tanuló régésznek, illetve régészhallgatónak, hogy jöjjenek el Miskolcra, nyitott nyári egyetemi gyakorlatra, tanulni a 70 ezer éves avasi embertől.

Ezen túl tehát az a lehetőség is öregbíti a borsodi megyeszékhely hírnevét, hogy a nemzetközi kutatás számára jelentős ősemberi kovabánya és településhely még hosszú évtizedekig munkát ad a régészeknek.”

Ismerteti: Parázs István

(A cikk átvéve a MINAP című hetilapból)

A lelet közléről
(Internet)